

Аналітичний департамент НРА «Рюрік», у зв'язку з численними зверненнями клієнтів, провів дослідження чинного законодавства України, нормами якого передбачено обов'язкове визначення рейтингової оцінки.

Станом на 30.01.2014 р. обов'язкове визначення рейтингової оцінки передбачається такими законодавчими актами України як: ЗУ «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» №448/96-ВР, ЗУ «Про страхування» №86/96-ВР, ЗУ «Про інститути спільного інвестування» №5080-VI, ЗУ «Про недержавне пенсійне забезпечення» №1057-IV, а також Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України №741.

Підприємства

ЗУ «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» встановлює вимоги щодо рейтингової оцінки певних категорій підприємств та емісійних публічних цінних паперів. Відповідно до статті 4-1 Закону, визначення рейтингової оцінки потребують:

- 1) підприємства, у статутних капіталах яких є державна частка;
- 2) підприємства, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави;
- 3) підприємства, які займають монополічне (домінуюче) становище.

Цінні папери

Крім того, згідно зі статтею 4-1 **ЗУ «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»** визначення рейтингової оцінки, якщо інше не встановлено законом, потребують усі види боргових та іпотечних емісійних цінних паперів, які не розподіляються між засновниками або серед заздалегідь визначеного кола осіб і можуть розповсюджуватися шляхом публічного розміщення, купуватися та продаватися на фондовій біржі, крім державних цінних паперів та цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.

Інститути спільного інвестування

Згідно зі статтею 48 розділу IV поточної редакції **ЗУ «Про інститути спільного інвестування» №5080-VI**, що набрала чинності з 01 січня 2014 року, зазначається, що активи інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ) не можуть включати облігації підприємств, іпотечні облігації та облігації місцевих позик, кредитний рейтинг яких не відповідає інвестиційному рівню, визначеному уповноваженим або визнаним міжнародним рейтинговим агентством за Національною рейтинговою шкалою, на суму більш як 20 відсотків вартості активів ІСІ.

Додатково у Законі встановлюються вимоги до рейтингової оцінки банківських установ, у яких розміщуються активи ІСІ. Згідно зі статтею 48 нового Закону, активи ІСІ не можуть включати кошти і банківські метали, розміщені на поточних і депозитних рахунках у банках, кредитний рейтинг яких не відповідає інвестиційному рівню, визначеному уповноваженим або визнаним міжнародним рейтинговим агентством за Національною рейтинговою шкалою, на суму більш як 20 відсотків вартості активів ІСІ. Крім того, згідно зі статтею 68 Закону, банк, який є зберігачем активів ІСІ (крім венчурного фонду) у формі цінних паперів, повинен мати кредитний рейтинг не нижче інвестиційного рівня, що визначений уповноваженим або визнаним міжнародним рейтинговим агентством за Національною рейтинговою шкалою.

Серед іншого, новою редакцією Закону запроваджено термін «спеціалізований ІСІ». Згідно зі статтею 7 Закону, ІСІ вважається спеціалізованим, якщо він інвестує активи виключно у визначені цим Законом класи активів. До спеціалізованих ІСІ належать інвестиційні фонди таких класів: фонди грошового ринку, фонди державних цінних паперів, фонди облігацій, фонди акцій, індексні фонди, фонди банківських металів.

Законом встановлюються вимоги до складу активів спеціалізованих ІСІ. Згідно зі статтею 48, спеціалізованим фондам грошового ринку забороняється придбавати або додатково інвестувати в облігації підприємств та облігації

місцевих позик, кредитний рейтинг яких не відповідає інвестиційному рівню, визначеному уповноваженим або визнаним міжнародним рейтинговим агентством за Національною рейтинговою шкалою.

Недержавні пенсійні фонди

ЗУ «Про недержавне пенсійне забезпечення» встановлює вимоги до складу активів недержавних пенсійних фондів. Так, відповідно до статті 47 Закону, пенсійні активи у цінних паперах складаються з облігацій українських емітентів, кредитний рейтинг яких відповідає інвестиційному рівню за Національною рейтинговою шкалою, або які відповідно до норм законодавства пройшли лістинг на фондовій біржі, що відповідає вимогам, установленим Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. При цьому пенсійні активи пенсійного фонду в цінних паперах не можуть включати цінні папери, які не пройшли лістинг на фондовій біржі та не перебувають в обігу на фондовій біржі, крім випадку, якщо кредитний рейтинг облігацій відповідає інвестиційному рівню за Національною рейтинговою шкалою.

Страхові компанії

Згідно зі статтею 31 **ЗУ «Про страхування»**, обмеження щодо максимальних обсягів активів кожної категорії, вимоги до якості таких активів, вимоги щодо наявності та рівня кредитного рейтингу активів певних категорій та/або банків та емітентів цінних паперів, у яких розміщуються кошти страхових резервів, встановлюються Уповноваженим органом.

Уповноважений орган в особі Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України **Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України №741** встановлює вимоги щодо складу та розміщення активів страхових компаній. Так, відповідно до розділу III Розпорядження, кредитний рейтинг банківської установи, в якій розміщені активи страховика, що включаються до суми прийнятних активів із метою дотримання нормативу достатності активів, повинен відповідати інвестиційному рівню за Національною рейтинговою шкалою. Крім того, відповідати інвестиційному рівню за Національною рейтинговою шкалою повинен кредитний рейтинг цінних паперів, емітованих в Україні, які включаються до суми прийнятних активів із метою дотримання нормативу достатності активів.

Таким чином, на сьогодні відповідно до чинного законодавства України, обов'язкового визначення рейтингової оцінки потребують:

– підприємства, які мають стратегічне значення для економіки та держави; у статутних фондах яких є державна частка; які займають монополічне (домінуюче) становище;

– емісійні публічні цінні папери – облігації підприємств; облігації місцевих позик, іпотечні сертифікати; іпотечні облігації; сертифікати фондів операцій з нерухомістю; інвестиційні сертифікати;

– цінні папери, в які розміщено кошти страхових резервів або недержавних пенсійних фондів;

– облігації підприємств, іпотечні облігації та облігації місцевих позик, в які розміщено кошти ІСІ;

– банківські установи, в яких розміщено кошти страхових резервів, кошти ІСІ, а також такі, що є зберігачами активів ІСІ (крім венчурних фондів) у формі цінних паперів.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Верховної Ради України (режим доступу: <http://rada.gov.ua>).

Повні версії аналітичних оглядів завжди є у вільному доступі на офіційному сайті НРА «Рюрік» (<http://rurik.com.ua>).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік», к.е.н.,
Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76.

Відповідальний аналітик:

Старший фінансовий аналітик,
Ярош Станіслава Сергіївна, тел. (044) 489-87-33/49 (вн. 703).